

2025-04-10

Till: Stockholms stadshus AB

Dnr: SSAB 2025/35

Dnr: SH 2025/103

Remissvar avseende Revidering av program för inköp

Stockholms Hamnar, nedan kallat Bolaget, har ombetts att yttra sig över ”Revidering av program för inköp”.

Kommunstyrelsen har uppdragit åt Stadsledningskontoret att revidera Stockholms stads program för inköp 2020–2023, med ett särskilt fokus på hur nämnder och bolagsstyrelser bland annat kan arbeta proaktivt och strukturerat för att motverka ekonomisk brottslighet och oegentligheter inom upphandlade verksamheter. Det nya programmet bygger på det tidigare, men har ändrad disposition för tydligare ansvarsfördelning. Två inköpsmål har omformulerats och nya avsnitt om beredskap, säkerhet och välfärdsbrott har lagts till. Även områden som arbetsrättsliga villkor och etisk handel har förstärkts, med hänsyn till inköpens ökade strategiska betydelse.

Stockholms Hamnars yttrande

Bolaget stödjer och står bakom stadens höga ambitioner inom miljöområdet, arbetsmiljö samt arbetet mot välfärdsbrott och oseriösa företag. Dessa frågor är centrala för att säkerställa en långsiktigt hållbar och ansvarsfull inköpsverksamhet inom stadens bolag.

Bolaget driver omfattande hamnverksamhet där inköp och upphandling spelar en central roll för att säkerställa kvalitet, kostnadseffektivitet och regelefterlevnad. Inköpsprocesserna omfattar allt från drift och underhåll till investeringar i infrastruktur samt tjänster.

Bolaget önskar inledningsvis att lyfta det positiva med att förslaget till reviderat program för inköp genomgående fortsatt betonar inköpsarbetets strategiska betydelse samt vikten av en stärkt och aktiv avtalsförvaltning med uppföljning och kontroll. Dessutom lyfts betydelsen av ett stadsövergripande samarbete för att effektivisera inköpsprocesserna. Utöver detta betonas ansvaret för varje nämnd och bolagsstyrelse att säkerställa att det finns tillräckliga resurser och kompetens inom den egna organisationen för att bedriva ett effektivt inköpsarbete för att uppnå stadens mål. Stockholms stads verksamheter ska vara

föregångare och ställa höga krav i upphandlingar och hantera balansgången mellan kravnivå och kostnader.

Bolagets bedömning är att de föreslagna förändringarna i programmet, tillsammans med övriga krav, sannolikt kommer att innebära ökade behov av resurser för att säkerställa efterlevnad, uppföljning och kompetensutveckling. Samtidigt är det förstärkt att en högre ambitionsnivå inom inköpsområdet kräver mer av både organisation och resurser. Bolaget ser därför fram emot ett fortsatt fördjupat arbete tillsammans med staden för att säkerställa att rätt förutsättningar och stöd finns på plats för en framgångsrik implementering.

Bolaget besvarar denna remiss med utgångspunkt i ovan och önskar lyfta och kommentera ett fåtal specifika punkter nedan som är av betydelse för Bolagets inköpsverksamhet.

Sid 3 under rubriken nämnder och bolag; "genom att så långt som möjligt alltid ställa arbetsrättsliga villkor gällande lön, semester och arbetstid i nivå med svenska kollektivavtal."

Nivån på de arbetsrättsliga kontraktsvillkoren är i detta fall avgörande och Upphandlingsmyndigheten har publicerade villkor för elva (11) olika yrkesgrupper. Bolaget ser det som positivt att Staden ska ta fram tillämpningsanvisningar, men det är viktigt att tydliggöra hur efterlevnaden av dessa villkor ska kontrolleras i praktiken. Bolaget emotser klargörande av detta i de kommande tillämpningsanvisningarna, vilket hänvisas till i det tillhörande tjänsteutlåtandet under punkt 6.

Sid 5. Stadens gemensamma inköpsprocess.

Bolaget utgår ifrån att alla arbetssätt och verktyg som är nödvändiga ingår i den gemensamma inköpsprocess som bilden visar, men saknar en källhänvisning till bilden.

Sid 9, stycke 4 under avsnittet motverka välfärdsbrott; "Nämnder och bolag ska begränsa leverantörens möjligheter att anlita underleverantörer...". samt Sid 9, stycke 5, "Staden ska därför alltid överväga att ställa krav på arbetsrättsliga villkor..., även i de fall där detta inte är uppenbart behövligt."

I samband med dessa stycken önskar Bolaget lyfta att det i vissa fall kan finnas praktiska och juridiska utmaningar att fullt ut tillämpa de högt ställda ambitionerna i förslaget till program för inköp, inom ramen för LOU/LUF. Det är därför av stor vikt att det parallellt utvecklas tydliga tillämpningsanvisningar och metodstöd som underlättar en rättssäker och effektiv implementering. Bolaget ser positivt på att detta arbete redan inletts och ser fram emot att bidra i ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete.

Sid 10, sista stycket; "följsamhet till avtalens villkor ska kontrolleras i den omfattning som bedöms nödvändig utifrån omständigheterna i det enskilda fallet."

Bolaget vill understryka vikten av att samtliga krav som ställs i en upphandling också följs upp, detta i syfte att säkerställa likvärdiga förutsättningar för alla leverantörer och undvika

snedvridning av konkurrensen. Det är särskilt viktigt ur ett rättssäkerhets- och förtroendeperspektiv att uppföljningen sker på ett systematiskt och transparent sätt. För att säkerställa detta ser Bolaget gärna att tillämpningsanvisningar utvecklas även inom detta, i syfte att stödja en enhetlig och rättssäker bedömning av vad som utgör en tillräcklig kontrollnivå i olika typer av upphandlingar. Detta blir särskilt betydelsefullt för att motverka att oseriösa aktörer ges konkurrensfördelar genom att åsidosätta efterlevnadskrav.

Övrigt

Bolaget anser att det är bra att beredskap lyfts upp som en viktig punkt i programmet för inköp. Då detta är en övergripande och viktig fråga för stadens nämnder och bolag anser bolaget att gemensamma tillämpningsanvisningar när det exempelvis gäller krav på kontinuitetsplanering för bolag som utför uppdrag åt staden bör tas fram. Dessa tillämpningsanvisningar bör också inbegripa hur olika typer av ”force majeure-klausuler” kan påverka stadens verksamheter vid olika samhällsstörningar, höjd beredskap och krig.

Bolaget ser fram emot att fortsatt vara en aktiv del i stadens arbete med att förverkliga en modern, transparent och hållbar inköpsverksamhet. Genom en gemensam kraftsamling, tydlig styrning och praktiskt stöd kan vi tillsammans möta de utmaningar som ett ökat ansvar och högre krav innebär.

Detta ärende har inte behandlats av Stockholms Hamnars styrelse.

För Stockholms Hamn AB

Magdalena Bosson
vd